

Jakub Szczęśniak, *Rola odmiennych stanów świadomości w procesie symbolizacji religijnej. Analiza zjawiska na przykładzie postaci ducha opiekuńczego w religiach Indian Ameryki Północnej*. Praca pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Szyjewskego.

Abstrakt

W niniejszej dysertacji podejmuję analizę stopnia udziału odmiennych stanów świadomości (OSS) w procesie symbolizacji religijnej na przykładzie symboliki ducha opiekuńczego Indian Ameryki Północnej. Materiałem źródłowym podlegającym analizie są: mity, legendy, podania, bezpośrednie relacje polowania na wizje oraz opracowania naukowe dotyczące kompleksu ducha opiekuńczego.

W pierwszej części pracy nakreśliłem zjawisko symbolizacji z uwzględnieniem symbolizacji religijnej oraz zdefiniowałem pojęcie symbolu używane na potrzeby niniejszego opracowania. W kolejnym kroku przeanalizowałem tak zwane *trip raporty* – umieszczane w serwisach internetowych subiektywne opisy eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi. W wyniku analizy powstał ujednolicony model przebiegu OSS oraz wyidealizowany model kognitywny inteligentnych istot, które pojawiają się w wizjach. Model OSS zawiera proces jego przebiegu, fenomeny pojawiające się w wizji oraz ich wzajemne relacje. Wyidealizowany model kognitywny oparty jest o teorię metafory pojęciowej. Modele te dały ramy referencyjne umożliwiające kolejny krok – analizę materiału źródłowego dotyczącego kompleksu ducha opiekuńczego, w którym porównałem fenomeny i procesy z modelu OSS z fenomenami i procesami opisywanymi w kompleksie ducha opiekuńczego, a następnie zestawilem zdefiniowane modele kognitywne dla postaci ducha opiekuńczego oraz istot pojawiających się w OSS. Ponadto przeszukałem materiał źródłowy w celu identyfikacji świadectw biologicznych podstaw symbolizacji takich jak synestezja czy występowanie specyficznych ciągów analogizacji z przeniesieniem ciężaru na nietypowe formy asocjacji.

Byty inteligentne: duchy opiekuńcze i istoty spotkane w OSS, cechuje wyjątkowa różnorodność, zmienna jest forma postaci (ciało, rozmiar) oraz metody komunikacji. Zewnętrzna forma cech charakterystycznych spotykanych bytów jest silnie uwarunkowana kulturowo. Natomiast wspólną cechą bytów jest ich nadrzędność wobec człowieka. Przewaga wyznaczona jest przez dostęp do informacji strategicznych. Człowiek staje się podwładnym, podopiecznym bytu, który przejmuje inicjatywę w komunikacji, adoptuje człowieka lub zaprzysięga się z nim. Byty inteligentne cechuje ponadto minimalna kontrintuicyjność, która daje przewagę ideom w procesie transmisji kulturowej i zwiększa prawdopodobieństwo nadania danej idei kategorii nadprzyrodzonej. Duchy opiekuńcze podlegające dziedziczeniu lub handlowi odzwierciedlają wizję pierwotną założyciela klanu i są efektem transmisji kulturowej wizji pierwotnej.

2019-07-11

Andrzej Szyjewski

Jakub Szczęśniak